

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

6/S-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/6 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохидат Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент,

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабобевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Umarxanova Dilдора Шарипхановна</i> ЕВРОПА МИНТАҚАСИДА ЖИНОЯТ ИШЛАРИ БЎЙИЧА ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИКНИНГ РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ	9-14
<i>Yakubova Iroda Bahramovna</i> MULKIY HUQUQLARNI JAMOAVIY ASOSDA BOSHQARUVCHI TASHKILOTLAR VA MUALLIFLAR O'RTASIDAGI FUQAROLIK-HUQUQIY MUNOSABARTLAR.....	15-26
<i>Собирова Нозимахон</i> СИТУАЦИОННОЕ ПРЕДОТВРАЩЕНИЕ АКАДЕМИЧЕСКОЙ НЕДОБРОСОВЕСТНОСТИ: РОЛЬ ОБУЧЕНИЯ, МОТИВАЦИИ И ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДОВ К ОЦЕНКЕ	27-36
<i>Йўлдошев Азизжон Эргаш ўғли</i> ЖАМИЯТ ВА ДАВЛАТ ИШЛАРИНИ БОШҚАРИШДА ИШТИРОК ЭТИШ ҲУҚУҚИНИНГ ҚИЁСИЙ ТАҲЛИЛИ	37-45
<i>Турсунов Ойбек</i> ЭТАПЫ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО ВОДНОГО ПРАВА	46-53
<i>Ismoilova Aziza Alisher qizi</i> МЕХНАТ МУНОСАБАТЛАРИДА GENDER TENGLIKNI TA'MINLASHDA GENDER HUQUQIY EKSPERTIZA АНАМИЯТИ ВА HUQUQIY MUAMMOLARI	54-60
<i>Safarova Shaxlo Pulatovna</i> YANGI O'ZBEKISTONNING HOZIRGI RIVOJLANISH DAVRIO'ZGARISHLARINING INSON HUQUQLARI TA'LIMINI AMALGA OSHIRISH VA RIVOJIGA TA'SIRI	61-67
<i>Akbaralieva Mukhayo Karamatullo kizi</i> CRIMINAL LIABILITY FOR KIDNAPPING IN FOREIGN COUNTRIES	68-71
<i>Valijonov Daler Dilshodovich</i> PROBLEMS OF COMBATING CORRUPTION: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND PRACTICE OF EU MEMBERS	72-76
<i>Asadov Eldorjon Nizomiddin o'g'li</i> DAVLAT FUNKSIYALARI VA DAVLAT MOLIIYASI O'ZARO NISBATINING HUQUQIY MASALALARI	77-92
<i>To'xtayev O'ktamjon Zarifjon o'g'li</i> VAKILLIK INSTITUTINING FUQAROLIK-HUQUQIY TAHLILI	93-103
<i>Хайдарова Хилола Анваровна</i> НАСЛЕДОВАНИЕ ПРАВ НА ОБЪЕКТЫ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ ...	104-109
<i>Рахмонова Мохичехра Нодирбек кизи</i> СУВЕРЕНИТЕТ И ЮРИСДИКЦИЯ В КИБЕРПРОСТРАНСТВЕ	110-118
<i>Худайбердиева Шоҳиста Акмал қизи</i> ЎЗБЕКИСТОН ВА ТУРКИЯ РЕСПУБЛИКАЛАРИ ЎРТАСИДАГИ ҲАМКОРЛИК ВА	

ҲАМКОРЛИКНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИНИ ТАДҚИҚ ЭТИШДАГИ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ ЁНДАШУВЛАР	119-129
<i>Alijonov Ayubjon Qobiljon o'g'li</i> RAQAMLI IQTISODIY HAMKORLIKNI XALQARO TARTIBGA SOLISH	130-136
<i>Fayzulloev Shohijaxon Jobirovich</i> XALQARO SAVDODA NIZOLARNI HAL QILISH KONSEPSIYASINING RIVOJLANISHI: TARIXIY VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR.....	137-141
<i>Fayzullaeva Shakhlo Jumaniyaz kizi</i> ISSUES OF ONLINE DISPUTE RESOLUTION UNDER THE WTO	142-147
<i>Raimov Elbek Bahodirovich</i> OLIY TA'LIM TASHKILOTINING YURIDIK SHAXS SIFATIDAGI HUQUQIY MAQOMI.....	148-152
<i>Alieva Kamola Ravshanovna</i> OVERCOMING LEGAL BARRIERS TO ENHANCE WOMEN'S POLITICAL PARTICIPATION IN UZBEKISTAN	153-161
<i>Juraeva Asal</i> MECHANISM OF ENFORCING ICA AWARDS IN UZBEKISTAN	162-166
<i>Rakhmonov Otabek</i> THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE REORGANIZATION OF JOINT STOCK COMPANIES	167-171
<i>Айбек Якубов</i> ПРАВОВОЙ ПОРЯДОК РЕГУЛИРОВАНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И МЕЖДУНАРОДНО-ЧАСТНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН В РАМКАХ ВСТУПЛЕНИЯ ВО ВСЕМИРНУЮ ТОРГОВУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ	172-178
<i>Zoilboyev Javlon Karimjon o'g'li</i> MA'MURIY SUD HUJJATLARINI IJROGA QARATISHNING HUQUQIY TARTIBI	179-184
07.00.00 – TARIX FANLARI	
<i>Elmurotov Ortiq Oltiboy o'g'li</i> TURONNING YUNON-MAKEDONLARGA QARAMLIK DAVRI ME'MORCHILIK AN'ANALARI.....	185-192
<i>Baxtiyarov Sirojbek Ilxombek o'g'li</i> URBANIZATSIYA TUSHUNCHASI, TURLARI VA UNING TAHLILI	193-199
08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI	
<i>Imamov Javokhir</i> LEVERAGING INTERNATIONAL BEST PRACTICES FOR ESTABLISHING MODERN TECHNOLOGICAL INDUSTRIAL ZONES IN UZBEKISTAN	200-203
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Shodmonova Shaxnoza Dadaxujayevna</i> “TAHDID” FENOMENI VA UNING SIYOSIY JIHATLARI	204-209
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	

<i>Bawetdinov Mukhammedin</i> UZAQBAY PIRJANOVNING PEYZAJ LIRIKASI	210-215
<i>Соҳибова Зарнигор</i> ПЕЙЗАЖ ЛИРИКАСИДА ДАРАХТ ОБРАЗИ (ЗУЛФИЯ ИЖОДИ МИСОЛИДА)	216-219
<i>Jonridova Sanobar Sherali qizi</i> O'ZBEK TILSHUNOSLIGIDA IMPLIKATSION BIRLIKLAR TADQIQI.....	220-224
<i>Sharipova Mokhidil</i> PHONETIC CHARACTERISTICS OF ONOMATOPOEIC WORDS IN ENGLISH LANGUAGE.....	225-231
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Umarov Abdurasul Abdurahimovich</i> PROFESSIONAL VA TEXNOLOGIK TA'LIM O'QITUVCHILARINI TAYYORLASHDA KOMPAS-3D AVTOMATLASHGAN LOYIHALASH TIZIMINI QO'LLASH	232-237
<i>Ro'ziyeva Nafosat Abdumumin qizi</i> YOSHLARNI OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASHDA ABDULLA AVLONIYNING AXLOQIY QARASHLARI	238-245
<i>Qalandarova Maxliyo</i> MOLIYAVIY SAVODXONLIKKA O'RGATISHDA O'QUVCHILARINING O'QUVBILISH FAOLIYATINI FAOLLASHTIRISH	246-251
<i>Чинқулова Гулмеҳра Баҳроновна</i> ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВА БОШҚАРИШДА ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ.....	252-258
<i>Ibragimova Venera Azadovna</i> TIBBIY OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA KREDIT MODUL TIZIMI IMKONIYATLARI.....	259-264
<i>Turgunov Shuxratjon Nozimjon o'g'li</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA HAQORATNING FONETIK VA MORFOLOGIK SATHLARIDA IFODALANISHI	265-269

Received: 10 August 2024
Accepted: 15 August 2024
Published: 25 August 2024

Article / Original Paper

INTERNATIONAL REGULATION OF DIGITAL ECONOMIC COOPERATION

Alijonov Ayubjon Qobiljon o'g'li
Teacher of Tashkent State Law University
E-mail: ayubjonalijonov2@gmail.com

Abstract. The WTO's services commitments predate the development of digital trade but still include measures relevant to digital trade and data flows, while WTO members are negotiating new commitments through the Moratorium on Customs Duties on Electronic Transmissions and the E-Commerce Joint Statement Initiative.

Key words: digital economy, international agreement, regional agreement, cross-border data, digital trade.

RAQAMLI IQTISODIY HAMKORLIKNI XALQARO TARTIBGA SOLISH

Alijonov Ayubjon Qobiljon o'g'li
Toshkent davlat yuridik universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya. JSTning xizmatlar bo'yicha majburiyatlari raqamli savdo rivojlanishidan oldin bo'lgan, ammo shunga qaramay, raqamli savdo va ma'lumotlar oqimiga tegishli choralarni o'z ichiga oladi, JST a'zolari elektron uzatish bo'yicha bojxona to'lovlariga moratoriy va Elektron tijorat bo'yicha qo'shma bayonot tashabbusi orqali yangi majburiyatlar bo'yicha muzokaralar olib bormoqda.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, xalqaro shartnoma, mintaqaviy kelishuv, transchegaraviy ma'lumotlar, raqamli savdo.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI6Y2024N15>

Kirish. Transchegaraviy ma'lumotlar oqimi 1995 yilda, qariyb o'ttiz yil oldin kuchga kirgan JST kelishuvlariga qaraganda, bugungi kunda xalqaro tijoratda ancha keng tarqalgan va chuqurroq o'rin olgan. Tushunarliki, JST kelishuvlarida transchegaraviy ma'lumotlar oqimi va mahalliy lashtirish choralari kabi paydo bo'layotgan raqamli savdo muammolari bo'yicha maxsus qoidalar mavjud emas. Shunga qaramay, JSTning Xizmatlar savdosi bo'yicha Bosh kelishuvining (GATS) ayrim qoidalari transchegaraviy ma'lumotlar oqimini cheklovchi hukumat choralari tegishli bo'lib, bunday choralari xizmatlar savdosiga ta'sir qiladi. Bu so'nggi o'n yilliklarda global ma'lumotlar oqimining o'sishining katta qismi xizmatlarni raqamli yetkazib berish bilan bog'liqligini hisobga olsak juda muhim hisoblanadi [1:30-31].

1998 yildan boshlab, Jahon savdo tashkiloti (JST) a'zolari elektron tarzda uzatiladigan ma'lumotlarga bojxona to'lovlarini joriy etmaslik bo'yicha kelishuvga erishdilar. Ammo bu kelishuv doimiy ta'qiq emas, balki vaqtinchalik to'xtatish sifatida qabul qilindi. A'zo davlatlar bu moratoriy doimiy qilish o'rniga, vaqti-vaqti bilan o'zaro kelishuv asosida uning muddatini

uzaytirish tartibini o'rnatishdi. Bu yondashuv elektron savdoni qo'llab-quvvatlash bilan birga, kelajakda vaziyatni qayta ko'rib chiqish imkoniyatini ham saqlab qoladi.

Nihoyat, 2019 yil yanvar oyida Qo'shma Shtatlar va JSTning boshqa 75 a'zosi "elektron tijoratning savdo bilan bog'liq jihatlari bo'yicha ko'p tomonlama kelishuv bo'yicha muzokaralarni boshladilar. Iloji boricha ko'proq JST a'zolarining ishtirokini kutishmiqda [2]". Bugungi kunga kelib, ishtirokchi davlatlar o'rtasida Elektron tijorat qo'shma bayonoti tashabbusi muzokaralari kamroq munozarali masalalar bo'yicha muvaffaqiyatga erishdi, ammo kelishuv bo'yicha konsensusga erishish qiyin bo'ladi.

GATS majburiyatlari. GATS (Xizmatlar savdosi bo'yicha umumiy kelishuv) ning asosini JST a'zolarining o'zaro xizmatlar va xizmat ko'rsatuvchilarga milliy rejim va bozorga kirish imkoniyatini ta'minlash bo'yicha belgilangan majburiyatlari tashkil etadi.

Boshqa umumiy GATS qoidalaridan farqli o'laroq, a'zolar bozorga kirish va milliy rejimni faqat o'zlari majburiyat olgan xizmat sohalaridagina kafolatlashlari lozim. Har bir a'zo o'zining maxsus majburiyatlar ro'yxatiga har bir soha uchun bu ikki turdagi majburiyatlarni kiritadi. A'zolar ro'yxatlari mazkur majburiyatlarni GATS tomonidan belgilangan xizmat ko'rsatishning to'rt "usuli" bo'yicha aniqlashtiradi. Misol uchun, biror a'zo "1-usul" (bir a'zo hududidan boshqasiga elektron aloqa vositalari orqali xizmatlarni transchegaraviy yetkazib berish) doirasida ma'lum xizmat uchun bozorga kirish cheklovlarini qo'ymaslikka va'da berishi mumkin. Ayni paytda, o'sha a'zo "3-usul" (xizmat ko'rsatuvchining eksport bozoridagi tijorat ishtiroki orqali xizmat ko'rsatish) doirasida xuddi shu xizmat uchun bozorga kirish cheklovlarini joriy etish huquqini o'zida saqlab qolishi mumkin. Bu tizim a'zolarga o'z majburiyatlarini xizmat turlari va ko'rsatish usullariga qarab moslashuvchan tarzda belgilash imkonini beradi. Shu bilan birga, bu yondashuv xizmatlar savdosini bosqichma-bosqich erkinlashtirish va milliy iqtisodiy manfaatlarni muvozanatlashtirish maqsadlariga xizmat qiladi.

GATS doirasidagi sektorlarga oid majburiyatlar JST a'zosining ma'lumotlarni mahalliyashtirish talablari yoki transchegaraviy ma'lumotlar oqimiga cheklovlar qo'yish qobiliyatini cheklab qo'yishi mumkin, ayniqsa majburiyatlar 1 va 3 rejimlarga taalluqli bo'lsa. 1, agar a'zolar jadvalida boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa, boshqa A'zolarning etkazib beruvchilari pochta, telefon, Internet va hokazolar orqali barcha etkazib berish vositalari orqali xizmat ko'rsatish huquqini nazarda tutadi.» Ushbu qaror GATSning «texnologik betarafli» tamoyilini tasdiqladi (ya'ni, xizmat ko'rsatilayotgan texnologiyadan qat'i nazar, sohaga oid majburiyatlar qo'llaniladi). Bu shuni anglatadiki, agar a'zo 1-rejim bo'yicha xizmat ko'rsatish bo'yicha bozorga kirish majburiyatini olgan bo'lsa, ushbu xizmatni taqdim etish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarning transchegaraviy uzatilishini cheklash majburiyatni buzishi mumkin.

JST panellari, shuningdek, a'zo davlat 3-rejim bozorga kirish majburiyatini olgan ayrim xizmatlarni yetkazib berish imkoniyati to'liq ma'lumotlarni ushbu A'zo hududiga va undan tashqariga o'tkazish imkoniyatiga bog'liq bo'lishi mumkinligini tan oldi. Masalan, «3-rejim ma'lumotlarni qayta ishlash xizmatlari bo'yicha majburiyat a'zo davlat hududida tashkil etilgan xorijiy kompaniyaga boshqa a'zo davlat hududida joylashgan iste'molchiga ma'lumotlarni qayta ishlash xizmatlarini taqdim etish imkonini beradi». Ba'zi raqamli savdo to'siqlari (masalan, ma'lumotlarni mahalliyashtirish choralari) shuning uchun a'zoning 3-rejim majburiyatlarini buzishi mumkin, bunda ular ushbu A'zo hududidan xizmat ko'rsatish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarning tashqariga uzatilishini taqiqlaydi.

GATS a'zolarga umumiy va maxsus majburiyatlardan ma'lum shartlar asosida chetga chiqish imkoniyatini beruvchi bir necha istisnolarni belgilaydi. XIV-modda ko'rsatilgan umumiy istisnolar a'zolarga alohida choralarni qo'llash huquqini beradi. Bular jumlasiga jamoat axloqini himoyalash, jamoat tartibini saqlash, inson, hayvon va o'simliklar hayoti yoki salomatligini muhofaza qilish, shuningdek, GATSGa zid bo'lmagan qonun-qoidalarga rioya etishni ta'minlash (masalan, firibgarlikka qarshi kurashish, shaxsiy hayot daxlsizligi va xavfsizlik) uchun zarur choralar kiradi. Biroq, bunday choralar o'xshash vaziyatlardagi mamlakatlar o'rtasida asossiz kamsitish yoki xizmatlar savdosini yashirin cheklash vositasi bo'lmasligi lozim. XIV bis-moddada belgilangan xavfsizlik istisnosiga ko'ra, a'zolar o'z muhim xavfsizlik manfaatlarini himoya qilish uchun zarur deb hisoblagan har qanday harakatni, ayniqsa urush yoki xalqaro munosabatlardagi boshqa favqulodda vaziyatlarda amalga oshirish huquqiga ega. Hukumatlar raqamli savdo cheklovlarini oqlash uchun ushbu istisnolardan foydalanishi mumkin, ayniqsa bu cheklovlar shaxsiy ma'lumotlarni himoyalash va kiberxavfsizlikni ta'minlash kabi maqsadlarga yo'naltirilgan bo'lsa. Bu esa zamonaviy raqamli savdo to'siqlarini asoslash imkonini beradi, garchi bunday cheklovlar GATS majburiyatlariga zid bo'lishi mumkin bo'lsa-da.

GATS majburiyatlari ba'zi holatlarda mamlakatlarga transchegaraviy ma'lumotlar oqimiga to'siqlar qo'yishni cheklashi mumkin bo'lsa-da, ular so'nggi o'n yillikda yuzaga kelgan barcha to'siqlarni qamrab olishga yetarli bo'lmasligi mumkin. Bu qisman GATSning faqat xizmatlar bilan cheklanganligi va uning bozorga kirish hamda milliy rejim majburiyatlarining sektorga xos xususiyati bilan bog'liq. Ushbu majburiyatlarning ko'lami va darajasi a'zolar va sektorlar o'rtasida sezilarli farq qiladi. Tegishli sohada maxsus majburiyatlar bo'lmasa, GATS transchegaraviy ma'lumotlar oqimidagi to'siqlardan yetarlicha himoya bermaydi. Bu cheklovlar, texnologiyaning jadal rivojlanishi va raqamli sohani davlat tomonidan tartibga solish bilan birgalikda, zamonaviy raqamli savdo to'siqlarining keng doirasini qamrab oluvchi yanada keng qamrovli qoidalarga ehtiyoj tug'dirdi. Ko'p tomonlama darajada bunday qoidalarni joriy etishdagi qiyinchiliklar tufayli, ayrim a'zolar ikki tomonlama va mintaqaviy erkin savdo bitimlarida bu muammoni hal qilishga harakat qilmoqdalar.

Elektron uzatish uchun bojxona to'lovlariga moratoriy. 1998 yildan buyon JST a'zolari elektron uzatmalar uchun bojxona to'lovlarini qo'ymaslikka kelishib oldilar [3]. Biroq, ushbu kelishuv vaqtinchalik moratoriy shaklini oldi, uni A'zolar doimiy ravishda taqiqlash emas, balki konsensus orqali vaqti-vaqti bilan uzaytirishi kerak. A'zo davlatlar odatda moratoriyini ikki yillik bosqichma-bosqich uzaytirishga kelishib oldilar, eng so'nggi uzaytirish JSTning 13-Vazirlar konferensiyasiga (2024-yil 26-29-fevralda Abu-Dabida rejalashtirilgan)[4], yoki eng ko'pi mart oyiga qadar davom etishi rejalashtirilgan. 2024 yil, agar u uzaytirilmasa. Moratoriyini doimiy taqiqlash bilan almashtirish harakatlari ayrim rivojlanayotgan mamlakatlarning qarshiliklariga duch keldi, ular moratoriy elektron tijorat operatsiyalari bo'yicha bojxona daromadlarini rad etish va o'zlarining mahalliy sanoatlarini xorijdagi raqobatdan himoya qilishlariga to'sqinlik qilish orqali ularga noqulaylik tug'dirishini ta'kidlaydilar. Xuddi shu sabablarga ko'ra, so'nggi yillarda hatto moratoriyning vaqtincha uzaytirilishi ham bahsli bo'lib qoldi. Bu hamfikir mamlakatlar ikki tomonlama va mintaqaviy erkin savdo bitimlari orqali hal qilishga intilayotgan yana bir raqamli savdo muammosi hisoblanadi.

Elektron tijorat bo'yicha qo'shma bayonot tashabbusi (JSI). JSI muzokaralari quyidagi oltita asosiy yo'nalishga qaratilgan:

1. elektron tijoratni yo'lga qo'yish,
2. ochiqlik va elektron tijorat (shu jumladan transchegaraviy ma'lumotlarni uzatish masalalari),
3. ishonch va raqamli savdo ,
4. o'zaro bog'liq masalalar ,
5. telekommunikatsiya va
6. bozorga kirish.

2023-yil fevral oyiga kelib, global savdoning 90 foizini qamrab oluvchi 89 a'zo tashabbusda bor edi. Bunga erkin savdo shartnomalarida raqamli majburiyatlar olgan davlatlar (Yaponiya, Singapur, Avstraliya, Kanada, Meksika) va bunday majburiyatlari bo'lmagan mamlakatlar (masalan, Xitoy) kiradi.

Ishtirokchilar elektron imzolar, spam va ochiq hukumat ma'lumotlari kabi kamroq bahsli masalalarda kelishuvga erishdilar. Biroq, transchegaraviy ma'lumotlar oqimi, ma'lumotlarni mahalliyashtirish va manba kodi bilan bog'liq muammolar hali ham muzokara talab etmoqda.

Xizmatlar bozoriga kirish majburiyatlarini kiritish murakkab bo'lib chiqdi. Ma'lumotlar maxfiyligi bo'yicha bir necha taklif ham muhokama qilinmoqda.

Tomonlar kelishuvni 2023-yilda yakunlashni maqsad qilgan, bu esa bahsli masalalarda murosaga kelishni talab qilishi mumkin. Bu jarayon hukumatlarning ma'lumotlarni boshqarish bo'yicha global konsensusga erishish qanchalik mushkul ekanini ko'rsatmoqda.

Raqamli savdo bo'yicha zamonaviy savdo kelishuvlari. Raqamli savdo va ma'lumotlar oqimiga oid qoidalar zamonaviy savdo shartnomalarida, jumladan CPTPP va USMCA kabi bitimlarda o'z aksini topmoqda. JSIning qoidalar ishlab chiqish va nizolarni hal etishdagi roli pasayishi bilan, mintaqaviy va ikki tomonlama tashabbuslar ahamiyati ortib bormoqda. AQSh erkin savdo bitimlari (FTA) deyarli yigirma yildan beri raqamli savdo qoidalarini o'z ichiga olgan.

2003-yildan buyon imzolangan barcha AQSh FTAlari, AQSh-Singapur bitimidan boshlab, elektron tijorat bo'limlarini qamrab olgan. Biroq, bu ilk avlod FTAlardagi raqamli savdo qoidalari cheklangan ko'lamga ega edi. Ular asosan bojxona to'lovlari hamda dasturiy ta'minot va videolar kabi raqamli mahsulotlarga nisbatan kamsituvchi choralarga qaratilgan edi. Bu tendensiya raqamli savdo qoidalarining rivojlanib borayotganini va xalqaro savdo munosabatlarida tobora muhim o'rin egallab borayotganini ko'rsatadi.

Raqamli savdo bo'limini o'z ichiga olgan birinchi FTA 2016-yilda Qo'shma Shtatlar va boshqa 11 davlat imzolagan Trans-Tinch okeani hamkorligi (TPP) bo'ldi. TPP ma'lumotlarni mahalliyashtirish, transchegaraviy ma'lumotlar oqimlari va majburiy ma'lumotlar oqimiga oid yangi qoidalarni o'z ichiga olgan. texnologiyalarni uzatish, shuningdek, oldingi kelishuvlarda topilgan elektron tijorat intizomini yangilash. Qo'shma Shtatlar 2017 yilda TPPdan chiqdi [5], ammo qolgan 11 tomon kelishuvni amalga oshirdi (hozirda u Trans-Tinch okeani sherikligi bo'yicha keng qamrovli va progressiv bitim (CPTPP) deb nomlanadi) [6]. 2016 yilda tuzilganidan buyon Xitoy, Kosta-Rika, Ekvador, Tayvan, Ukraina, Buyuk Britaniya va Urugvay a'zo bo'lish uchun ariza berishdi va boshqa ko'plab davlatlar qiziqish bildirishdi. 2023-yil iyul

oyida Birlashgan Qirollik kelishuvni dastlabki muzokaralardan beri imzolagan birinchi yangi davlat bo'ldi.

CPTPP ning raqamli savdo bo'limi global iqtisodiyotni keng qamrab olgani sayin, uning tamoyillari hukumatlarning raqamli savdoni boshqarishida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bu bo'lim USMCA va AQSh-Yaponiya raqamli savdo bitimi kabi keyingi AQSh kelishuvlari uchun namuna vazifasini o'tadi, ular esa o'z navbatida CPTPP qoidalarini yangiladi.

CPTPP tilini shakllantirgan raqamli savdo shartnomalari va eski FTAlarga yangilanishlar, asosan Osiyo-Tinch okeani mintaqasida, AQSh tashabbuslariga parallel ravishda rivojlanmoqda.

Raqamli savdo bitimlarining ikkinchi avlodi elektron imzolardan tortib onlayn iste'molchilarni himoyalash va kiberxavfsizlikka bo'lgan keng doiradagi masalalarni qamrab oladi. Tijoriy jihatdan eng muhim qoidalar transchegaraviy ma'lumotlar oqimi, mahalliy lashtirish, majburiy texnologiya uzatish va elektron uzatishlarni tartibga solishga qaratilgan.

“Elektron uzatmalar” va asosiy tarkib uchun bojxona to'lovlarini taqiqlash. CPTPP a'zolar o'rtasida "elektron uzatma" uchun bojxona to'lovlarini belgilashni man etadi. Bu qoida JST moratoriysi doirasidan chiqib, taqiqni doimiy qiladi va uning "elektron tarzda uzatiladigan tarkib"ga taalluqli ekanini aniqlashtiradi. Bunday majburiyatlar ma'lumotlar, dasturiy ta'minot, media va boshqa raqamli kontentning global oqimini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

KORUS kabi avvalgi erkin savdo bitimlari ham shunga o'xshash taqiqlarni o'z ichiga olgan, ammo ularni faqat "raqamli mahsulotlar"ga (masalan, kompyuter dasturlari, videolar) qo'llagan, barcha elektron uzatishlarga emas. AQSh-Yaponiya raqamli savdo bitimi CPTPP yondashuvini aks ettiradi. USMCA esa avvalgi FTA amaliyotiga qaytib, taqiqni faqat tijorat sotish uchun yaratilgan "raqamli mahsulotlar"ga tatbiq etadi. Bu yondashuvlar farqi raqamli savdo qoidalarining rivojlanish jarayonini va turli bitimlardagi ustuvorliklarni ko'rsatadi.

Transchegaraviy ma'lumotlar oqimi. CPTPP a'zolaridan biznes maqsadlarida bo'lsa, shaxsiy ma'lumotlar ham qo'shilgan holda, elektron vositalar orqali ma'lumotlarni transchegaraviy uzatishga ruxsat berishni talab etadi.

Bu majburiyatlar zamonaviy iqtisodiyotning barcha sohalarida xalqaro ma'lumotlar almashinuvining muhimligini tan olgan holda, katta yutuq hisoblanadi.

Biroq, CPTPP qonuniy davlat siyosati maqsadlariga erishish uchun ma'lumotlar oqimini cheklash imkonini beruvchi istisnoni o'z ichiga oladi. Bu chora o'zboshimchalik bilan yoki asossiz kamsitish tarzida qo'llanilmasligi va maqsadga erishish uchun zarur bo'lganidan ortiq cheklov qo'ymasligi kerak. "Qonuniy davlat siyosati maqsadi" aniq belgilanmagani sababli, hukumatlar bu istisno ostida keng ko'lamli cheklovlarni asoslashga urinishlari mumkin.

USMCA va AQSh-Yaponiya raqamli savdo bitimi ham shunga o'xshash majburiyatlarni o'z ichiga oladi. Ammo bu kelishuvlar tomonlarning transchegaraviy ma'lumotlar oqimini "taqiqlamasligi yoki cheklamasligi" talabini qo'shadi. Bu esa taqiqlangan harakatlar doirasini kengaytiradi, ya'ni xalqaro ma'lumotlar uzatishga cheklov yoki shartlarni qo'yadigan choralarni to'g'ridan-to'g'ri man etadi.

Ushbu kelishuvlar moliyaviy xizmatlar sohasidagi transchegaraviy ma'lumotlar oqimi bo'yicha majburiyatlarni ham kengaytiradi. Shunga qaramay, ular ham CPTPPning "qonuniy davlat siyosati maqsadlari" uchun ma'lumotlar oqimini cheklash imkoniyatini beruvchi istisnosini saqlab qolgan.

Bu yondashuvlar raqamli savdoni rivojlantirish va milliy manfaatlarini himoya qilish o'rtasidagi muvozanatni saqlashga urinishni ko'rsatadi. Shu bilan birga, ular ma'lumotlar oqimi bo'yicha xalqaro kelishuvlarning rivojlanib borayotgan xarakterini ham aks ettiradi.

Ma'lumotlarni mahalliyashtirish talablari. CPTPP Tomondan tadbirkorlik subyektlaridan “o'sha Tomon hududida biznes yuritish uchun shart sifatida ushbu Tomon hududidagi hisoblash vositalaridan foydalanish yoki joylashtirishni” talab qilishni ta'qiqlaydi. Shu bilan birga, majburiyat “qonuniy davlat siyosati maqsadiga” erishish uchun Tomon qo'yadigan mahalliyashtirish choralari nisbatan keng istisnolarni o'z ichiga oladi, bu esa ma'lumotlar oqimi majburiyatidan istisnoni aks ettiradi.

USMCA va AQSh-Yaponiya DTA ma'lumotlarni lokalizatsiya qilish bo'yicha CPTPP qoidasidan uzoqroqqa boradi. Ikkala kelishuv ham CPTPP ning ma'lumotlarni mahalliyashtirish choralari taqiqlashni takrorlaydi, ammo ular «qonuniy davlat siyosati maqsadi» ga erishish uchun ko'riladigan chora-tadbirlarni istisno qilmaydi. Bundan tashqari, USMCA va AQSh-Yaponiya DTA moliyaviy xizmatlar sohasida ma'lumotlarni mahalliyashtirish choralari ta'qiqlaydi, CPTPP esa buni qilmadi. Shunga qaramay, hukumatlar xavfsizlik va ushbu kelishuvlarga nisbatan qo'llaniladigan umumiy istisnolar ostida ma'lumotlarni mahalliyashtirish choralari oqlashga harakat qilishlari mumkin edi.

Dasturiy ta'minotning manba kodi va algoritmlarini majburiy oshkor qilish. CPTPPning yana bir yangi qoidasi Tomondan “boshqa Tomonning shaxsiga tegishli bo'lgan dasturiy ta'minotning manba kodini import qilish, tarqatish, sotish yoki ulardan foydalanish sharti sifatida yoki o'z hududida bunday dasturiy ta'minotni o'z ichiga olgan mahsulotlar.» Ushbu majburiyat shu tarzda olingan manba kodining ruxsatsiz oluvchilarga, shu jumladan biznes raqobatchilariga va ayniqsa, davlat korxonalariga oshkor etilishi mumkinligi haqidagi xavotirni bartaraf etishga qaratilgan. CPTPPda bu majburiyat faqat «ommaviy bozor dasturiy ta'minoti»ga taalluqlidir va muhim infratuzilma uchun foydalaniladigan dasturiy ta'minotga yoki patent talabnomalari yoki berilgan patentlar bilan bog'liq hukumat choralari taalluqli emas.

USMCA va AQSh-Yaponiya DTA ikkalasi ham ushbu majburiyat doirasini barcha dasturiy ta'minot uchun manba kodini, shuningdek, “ushbu manba kodida ifodalangan algoritm”ni qamrab oladi. Shu bilan birga, ushbu kelishuvlar Tomonning tartibga soluvchi organi yoki sud organiga kompaniyalardan dasturiy ta'minotning dastlabki kodini yoki ushbu manba kodida ifodalangan algoritmni saqlash va muayyan tekshiruv uchun tartibga solish organiga taqdim etishni talab qilish imkonini beruvchi keng istisnolarni o'z ichiga oladi.

Istisnolar. Ushbu shartnomalarning raqamli savdo qoidalari umumiy va xavfsizlik istisnolariga bog'liq. Har uchala kelishuv GATS XIV moddasida mavjud bo'lgan ba'zi umumiy istisnolarga to'g'ridan-to'g'ri havola orqali kiritilgan, ya'ni (1) jamoat axloqini himoya qilish yoki jamoat tartibini saqlash uchun zarur bo'lgan chora-tadbirlar uchun istisnolar; (2) inson, hayvon yoki o'simlik hayoti yoki sog'lig'ini himoya qilish uchun zarur; va (3) shartnoma qoidalari zid bo'lmagan qonunlar yoki qoidalarga rioya qilishni ta'minlash uchun zarur. Ushbu bitimlardagi xavfsizlik bo'yicha istisnolar GATSda ko'rsatilganidan kengroq bo'lib, tomonlarga «xalqaro tinchlik yoki xavfsizlikni saqlash yoki tiklash yoki himoya qilish bo'yicha o'z majburiyatlarini bajarish uchun zarur deb hisoblagan choralarni ko'rishga imkon beradi.

Yuqorida tavsiflangan ushbu FTA bo'yicha qabul qilingan majburiyatlar xalqaro savdo qoidalari muhim evolyutsiyasini ifodalaydi va hamfikir davlatlar o'rtasida ma'lumotlar

oqimidagi qimmat to'siqlarni oldini olish potentsialiga ega. Biroq, bu qoidalarining samaradorligi hali ham ko'rish kerak. Yuqorida ta'kidlanganidek, ma'lumotlar oqimi va mahalliy lashtirish bo'yicha ko'plab asosiy majburiyatlar «qonuniy davlat siyosati maqsadi»ni ilgari suruvchi chora-tadbirlar uchun istisnolarni o'z ichiga oladi va bu istisnolar doirasi aniq belgilanmagan. Bundan tashqari, ushbu kelishuvlarning xavfsizlik istisnolari, shubhasiz, Tomonlar uchun transchegaraviy ma'lumotlar oqimi yoki raqamli savdoga to'sqinlik qiluvchi yoki cheklovchi choralarni oqlash uchun JST qoidalaridan ham ko'proq imkoniyat beradi. Ushbu yangi raqamli savdo qoidalari va tegishli istisnolar nizolarni hal qilish orqali hali sinovdan o'tkazilmagan va ular raqamli savdo proteksionizmining barcha shakllarini qamrab oladimi yoki yo'qmi noma'lum bo'lib turibdi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. «[Trade and Cross-Border Data Flows](#),» OECD Trade Policy Papers, No. 220, January 23, 2019, at pp.30-31.
2. «[Joint Statement on Electronic Commerce](#),» January 25, 2019 (WT/L/1056).
3. Geneva Ministerial Declaration on global electronic commerce, May 25, 1998 (WT/MIN(98)/DEC/2).
4. «[WTO members elect Chairperson for 13th Ministerial Conference in Abu Dhabi](#),» World Trade Organization, July 24, 2022.
5. «[The United States Officially Withdraws from the Trans-Pacific Partnership](#),» Office of the US Trade Representative.
6. «[Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership text and resources](#).»
7. Qobiljon oqli, A. A. (2023). TURLI HUQUQ TIZIMLARIDA SHARTNOMAVIY MUNOSABATLAR: ASOSIY TUSHUNCHALAR, SHARTNOMAVIY MAJBURIYATLARNI BAJARMAGANLIK BO 'YICHA AYBLILIK MASALASI VA UNING OQIBATLARI. *SIYOSATSHUNOSLIK, HUQUQ VA XALQARO MUNOSABATLAR JURNALI*, 2(8), 28-31.
8. Alijonov, A. (2022). TADBIRKORLAR HUQUQLARINING HUQUQIY KAFOLATLARIDA DAVLATNING FUQAROLIK JAVOBGARLIGINING AMALGA OSHIRISH MEKANIZMI. *Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук*, 2(13), 178-185.
9. Qobiljon oqli, A. A. (2024). ROMANO-GERMAN VA ANGLO-SAKSON HUQUQ TIZIMIDA SHARTNOMA SHARTLARINI BAJARMAGANLIK YUZASIDAN KELIB CHIQUADIGAN HUQUQIY OQIBATLARNING O 'XSHASH VA FARQLI JIHATLARINING QIYOSIY-HUQUQIY TAHLILI. *SIYOSATSHUNOSLIK, HUQUQ VA XALQARO MUNOSABATLAR JURNALI*, 3(2), 78-83.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/6 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).